

## Proposti tal-UHM għall-Baġit 2013

Il-UHM sa mit-twaqqif tagħha dejjem ħadnet il-valuri tal-gustizzja soċjali u l-liberta' ta' l-individwu flimkien ma' l-indipendenza trejdunjonistika. Propju s-Sibt li għadda l-UHM għada kemm iċċelebrat għeluq l-erbgha u sittin sena mit-twaqqif tagħha. Matul dan il-perjodu kollu l-UHM dejjem rat kif il-ħaddiem u l-familja tiegħu ser itejbu l-għixien tagħhom fil-kuntest ta' ekonomija li toħloq il-gid għall-kullhadd. F'dan l-isfond il-UHM illum qed tippreżenta l-proposti li resqet għall-kunsiderazzjoni tal-gvern biex jiġu mwettqa fil-baġit għas-sena 2013.

Il-proposti ġew imfassla fil-kuntest ta' Soċjeta' Sostenibbli. Soċjeta' li trid tiżgura mhux biss titjeb ekonomiku u soċjali għall-popolazzjoni tal-Ilum, iżda li trid tissalvagwardja l-interess ta' dawk li għad iridu jiġu. Tabilhaqq il-kunċett tas-sostenibilita' huwa riliventati aktar minn qatt qabel hekk kif il-popolazzjoni Maltija mistennija li tkompli tixjieħ u tiċkien fin-numru. Fid-dawl ta' dan kollu, l-proposti tal-UHM huma dawn li ġejjen:

### L-Edukazzjoni

- Li pajjiżna għandu problema ta' studentli li mhux jirnexxilhom jaslu li jkomplu b'suċċess l-edukazzjoni tagħhom minkejja l-investiment kollu li qed isir toħroġ ukoll mir-rapport dwar l-*Active Labour Market Policy*. Għaldaqstant il-UHM tneġġegħ lill-gvern biex ikun hemm kontinwazzjoni ta' dan l-istudju fejn b'mod fattibbli jiġu identifikati l-bżonnijiet li jeżistu u fl-istess waqt jingħataw is-soluzzjonijiet biex aktar studenti jirnexxu.

### Is-Suq tax-Xogħol

- Il-gvern għandu jgħin fit-twaqqif ta' l-*Active Labour Market Counselling and Monitoring Team* biex jibda mill-aktar fiss possibbli x-xogħol fuq din it-tip ta' politika.
- Il-gvern qed jintgħalab biex jikkunsidra l-introduzzjoni mill-ġdid ta' skemi bħal *Employment Aid Programme* u *Training Aid Framework*. Ma nistawx noqgħodu nistennew sa' l-2014 sakemm Malta jerġa' jkollha l-fondi mill-Unjoni Ewropeja biex tħaddem dawn l-iskemi.
- Hemm bżonn li jitkompla l-isforz fejn aktar ħaddiema Għawdxin jingħataw xogħol f'Għawdex stess fejn dan ikun possibbli.
- Il-UHM tinsab minn fuq ta' quddiem biex tikkundanna kwalunkwe forma ta' xogħol prekarju. Għaldaqstant qed tappella lill-gvern bħala l-*model employer* biex jassigura li l-ebda abbuż ma jingħataw liebsa legittima.

## **II-Konsolidament Fiskali**

- Il-UHM qed tipproponi għall-ewwel darba l-ħolqien tan-*National Consolidated Database* (NCD). L-NCD mhi xejn ħlief l-integrazzjoni tad-databases kollha li minnhom jiddisponi l-gvern biex b'hekk id-dipartiment tat-taxxa jkollu stampa aktar kompleta ta' min potenzjalment qiegħed jevadi t-taxxa u b'kemm. Dan il-pass għandu jwassal biex l-evażjoni fiskali tiġi ndirizzata mod aħjar.

## **Is-Saħħa u l-Kura fil-Komunita'**

- Il-gvern hu nkoragġut jniedi eżerċizzju li permezz tiegħu titjeb l-effiċjenza fl-użu tar-riżorsi. Ir-riżorsi li jiġu frankati għandhom jiġu ddedikati lis-settur tas-saħħa primarja biex b'hekk niżguraw l-aqwa servizz lill-poplu Malti u Għawdxi filwaqt li tonqos il-pressjoni fuq l-isptar Mater Dei.
- Il-gvern għandu jikkunsidra sistema' ta' liċenzjar differenti fejn negozji li jbiegħu ikel li mhux tajjeb għas-saħħa iħallsu rati li jkunu aktar għolja.

## **Il-Familja**

- Hi x-xewqa tal-UHM li b'mod gradwali l-gvern jgħin lis-settur privat jdaħħal aktar miżuri favur il-familja li llum diġa jinstabu fis-settur pubbliku.
- Il-gvern hu m'hegġeg ikun aktar proattiv fil-politika tiegħu dwar il-familja speċjalment fil-qasam taċ-child care u l-involvement tan-nisa fil-qasam tax-xogħol. Jirriżulta li pajjiżna jista' jagħmel il-qabża li jmiss fil-qasam taċ-child care billi dan is-servizz jiġi offrut b'xejn lil kull min irid jagħmel użu minnu. Miżura bħal din tkun pass ieħor favur il-familja u x-xogħol hekk kif ikun qiegħed jissaħħaħ il-kunċett ta' *Making Work Pay*.
- Il-gvern għdu jilleġizla favur it-tiżieħ bi dritt li persuna tagħzel li tibda taħdem b'sigħat mnaqqsa ta' xogħol. Din il-miżura għandha tgħin biex aktar familji jilħqu bilanċ xieraq bejn xogħol u ħin għall-familja.

## **L-Anzjani u l-Pensjonijiet**

- Il-UHM tappella lill-gvern biex jiftaħ id-diskussjonijiet ma' l-imsieħba soċjali fuq l-addozzjoni tat-tieni pilastru. Il-UHM tħoss li sa l-2015, pajjiżna għandu jkollu bażi ta' ftehim nazzjonali fuq kif u minn meta ser jinbeda t-tieni pilastru.

- Dan ifisser, li filwaqt li l-UHM tappoġġja u hi favur l-introduzzjoni tat-tielet pilastru, dan ta' l-aħħar m'għandhux iservi ta' sostituzzjoni għat-tieni pilastru. Il-UHM iżżid ukoll li fl-eventwalita' tat-tielet pilastru, l-gvern m'għandhux jagħti eżenzjonijiet mit-taxxa lil dawk li jagħzlu li jidhlu f'xi skema.
- Il-gvern għandu jikkonsidra l-adozzjoni ta' proposta 22 tal-*Pensions Working Group*, fejn ir-romol għandhom jingħataw pensjoni sħiħa u mhux iżjed dik imnaqqsa meta jiġi nieqes ir-raġel jew il-mara.
- Il-gvern huwa mhegġeġ biex jantiċipa l-introduzzjoni tal-Pensjoni Minima Nazzjonali li tkun 60% tal-*Median Equivalised Income* u kif ġara fil-baġits tal-passat, tkompli tingħata lura parti mill-pensjoni tas-servizz lil dawk il-pensjonanti li huma elegibbli.

## Ir-Rizorsi Ambjentali

- Il-UHM thegħeġ lill-gvern ikompli bl-investiment li qiegħed jagħmel fis-settur ta' l-enerġija biex eventwalment pajjiżna jkollu sigurtà fil-qasam ta' l-enerġija, bil-possibilita' ta' roħs fil-prezzijiet meta dan ikun possibli. Il-UHM tinkoraġixxi l-gvern ikompli bil-proċess li qabad biex jesplora l-possibilita' li jhaddem l-impjanti ta' l-enerġija bil-Gas flokk bil-Heavy Fuel Oil halli b'hekk niżguraw enerġija aktar nadifa.
- Kif ġie rimarkat fil-proposti tal-baġit għas-sena 2012, l-UHM thegħeġ il-WSC biex tindirizza l-problema ta' serq ta' ilma li teżisti, filwaqt li jittieħdu dawk il-miżuri neċessarji biex jiġi assigurat is-sostenibilita' ta' l-ilma tal-pjan.
- Il-gvern qed jiġi nkoragġit biex ikompli jagħti nċentivi fiskali biex il-poplu jithajjar jixtri affarijiet li jiffavorixxu jew jagħmlu anqas ħsara lill-ambjent, fosthom il-pannelli fotovoltajiċi, solar heaters u l-bdil ta' karożzi antiki ma' dawk aktar godda u li jniġġsu anqas. Il-gvern għandu jikkonsidra wkoll inċentivi fiskali biex sidien ta' karożzi jithajjru jaqilbu u jibdew jhaddmu l-vetturi tagħhom bil-gas.

## Konklużżjoni

Il-proposti għall-Baġit 2013 huma responsabbli u mmirati biex jindirizzaw mhux biss il-problemi attwali, iżda wkoll dawk ta' għada. Ma jistgħax ikollna *Soċjeta' Sostenibbli* jekk ma jkollnix ekonomija, finanza u qasam soċjali sostenibbli. Huwa għalhekk imperattiv li kulhadd f'pajjiżna jagħti s-sehem tiegħu biex jinholoq aktar ġid. Is-sehem tan-nisa u l-haddiema li huma diġa parteċipi fis-suq tax-xogħol huwa ċ-čavetta biex dan kollu jiġi fis-sehħ.